
RAPPORT

Utsatthet för våld under uppväxten bland personer med funktionsnedsättning

Karin Hellfeldt, Belma Isakovic & Åsa Källström

Working Papers and Reports Social work 28 | ÖREBRO 2022
ISBN 978-91-87789-77-9

Editors: Björn Johansson and Daniel Uhnöo

Utsatthet för våld under uppväxten bland personer med funktionsnedsättning

Working Papers and Reports Social work 28

KARIN HELLFELDT, BELMA ISAKOVIC & ÅSA KÄLLSTRÖM

**Utsatthet för våld under uppväxten bland personer med
funktionsnedsättning**

© Karin Hellfeldt, Belma Isakovic & Åsa Källström, 2022

Titel: Utsatthet för våld under uppväxten bland personer med
funktionsnedsättning

Utgivare: Örebro University 2022
www.oru.se/publikationer

December/2022

ISBN 978-91-87789-77-9

Innehållsförteckning

INLEDNING	1
Syfte	1
Att definiera och förstå olika typer av funktionsnedsättningar.....	2
Funktionsnedsättning och utsatthet.....	3
METOD	6
Urval	6
Procedur.....	6
Material	7
Utsatthet	7
<i>Fysisk utsatthet</i>	8
<i>Verbal utsatthet</i>	8
<i>Sexuellt våld</i>	9
<i>Bevittnande av våld</i>	9
<i>Bevittnande av våld i hemmet</i>	9
<i>Försummelse</i>	9
<i>Egendomsbrott</i>	9
<i>Multipel utsatthet</i>	9
Funktionsnedsättning.....	10
Analys av data.....	10
RESULTAT	12
Utsatthet.....	12
Utsatthet bland män och kvinnor med funktionsnedsättning	15
Utsatthet för specifika typer av våld.....	18
Utsatthet för fysiskt våld	18
Utsatthet för verbalt våld	18
Utsatthet för sexuellt våld	18
Bevittnande av våld.....	18
Bevittnande av våld i hemmet	18
Försummelse	19
Egendomsbrott.....	19
SLUTSATSER	27
REFERENSER	30

Inledning

Att utsättas för våld under uppväxten kan leda till en rad negativa kort- såväl som långsiktiga konsekvenser. Vissa individer i samhället löper dock en högre risk än andra att utsättas för våld. Att ha en eller flera funktionsnedsättningar kan i på olika sätt innebära en ökad sårbarhet och ett ökat beroende till personer i sin omgivning. Personer med funktionsnedsättning kan i dessa avseenden anses vara särskild sårbara i relation till utsatthet för våld, något som uppmärksammats i nationell såväl som internationell forskning (Brå 2007; Fang m fl 2022; Hughes m fl 2012; Svedin m fl 2021). I en internationell forskningsöversikt var funktionsnedsättning till exempel relaterat till en dubbelt så hög risk för utsatthet för våld under barndomen jämfört med personer som inte hade en funktionsnedsättning (Fang m fl 2022). Liknande siffror fanns i en översikt som undersökte detsamma bland vuxna (Hughes m fl 2012).

Trots att personer med funktionsnedsättning i flertalet studier indikeras vara särskilt utsatta för våld, så är de fortfarande å många sätt understuderad vad gäller just våldsutsatthet, särskilt i en svensk kontext. Till exempel är det fortfarande oklart om olika typer av funktionsnedsättning ökar risken för våldsutsatthet lika mycket. På samma sätt är det oklart om eventuellt överrepresentationen gäller specifika typer av våld eller våldsutsatthet generellt, för olika klassificeringar av funktionsnedsatta, samt för exempelvis både män och kvinnor med funktionsnedsättning (Brå 2007). Vad gäller utsatthet har tidigare forskning också indikerar att vissa människor tenderar att vara särskilt drabbade av flera olika typer av våld, så kallat multipelt utsatta. För dessa riskerar också våldet att leda till mer omfattande negativa konsekvenser jämfört med personer som utsätts vid enstaka tillfällen (Finkelhor m fl 2007). Vad gäller just multipel utsatthet i relation till att ha en funktionsnedsättning är forskningsläget begränsat. Denna rapport syftar till att adressera dessa kunskapsluckor, genom att i ett nationellt representativt urval av 2500 unga vuxna i Sverige, undersöka i vilken utsträckning personer med funktionsnedsättning har varit utsatta för våld under uppväxten.

Syfte

Syftet är att, i ett representativt urval av 2500 unga vuxna i Sverige, undersöka i vilken utsträckning personer med funktionsnedsättning har varit

utsatta för våld under uppväxten. Syftet bryts ned i följande frågeställningar:

- Är personer med funktionsnedsättning överrepresenterade vad gäller utsatthet för olika typer av våld under uppväxten?
- Är personer med funktionsnedsättning överrepresenterade vad gäller multipel utsatthet?
- Finns det könsskillnader relaterade till ovanstående två frågor?

Att definiera och förstå olika typer av funktionsnedsättningar

Även om det inte finns en enhetlig definition för vad som utgör en funktionsnedsättning så åsyftas generellt en nedsättning i funktionsförmåga som kan vara fysisk, psykisk eller intellektuell (SCB 2020; Socialstyrelsen 2022). Hur många som lever med en funktionsnedsättning i Sverige är därför svårt att uppskatta och beror på vilken definition som används. Det finns heller inget register över hur många som har en funktionsnedsättning i Sverige. I stället används olika undersökningar för att uppskatta hur många som lever med en funktionsnedsättning och där andelen varierar kraftigt beroende på vilken metod som används, vilka funktionsnedsättningar som mäts och hur begreppet har definierats. För att ge en referenspunkt kan nämnas att det enligt statistik från SCB (2020) är ungefär 36% i den svenska befolkningen som har en funktionsnedsättning. Vidare framkom att 5,8% av vuxna har en rörelsenedsättning, 0,5–1% en lindrig intellektuell funktionsnedsättning och 1,6% en neuropsykiatrisk diagnos. I denna rapport utgår vi från en uppdelning som liknar SCBs, nämligen i) fysisk/medicinsk funktionsnedsättning i vilken till exempel personer med hörsel- eller synnedsättning ingår eller astma/allergi som innebär funktionsbegränsning, ii) intellektuell funktionsnedsättning som inkluderar t.ex. Downs syndrom eller annan utvecklingsstörning, samt iii) neuropsykiatrisk funktionsnedsättning vilket inkluderar individer med t.ex. ADHD eller autism (Brå 2007; SCB 2020; Specialpedagogiska myndigheten 2022).

Vad gäller neuropsykiatriska diagnoser så är i dagsläget Autism, ADD och ADHD de mest förekommande (Socialstyrelsen 2020). Cirka fem procent av alla barn uppfyller diagnoskriterierna för ADHD/ADD, och cirka en procent för autism och en det är vanligt att ha både Autism och ADHD/ADD i kombination. En neuropsykiatrisk funktionsnedsättning kan innebära svårigheter för barn och unga med arbetsminnet vilket i sin

tur påverkar förmågan att kommunicera. Bristande kommunikationsförmåga kan i sin tur påverka hur muntlig information uppfattas och minns (Socialstyrelsen 2014). En neuropsykiatrisk funktionsnedsättning kan också påverka barns sociala förmåga och göra det svårt för dem att läsa av och tolka andras känslor. Barn och unga med en neuropsykiatrisk funktionsnedsättning varierar också vad gäller intellektuell nivå, från mycket hög begåvning till intellektuell funktionsnedsättning (Socialstyrelsen 2019). En intellektuell funktionsnedsättning kriterier inkluderar i sin tur svårigheter med abstrakt tänkande, planering, resonera, problemlösning och studieförmåga samt brister i adaptiv funktionsförmåga (APA 2022). Enkelt uttryckt innebär det svårigheter med att ta till sig, bearbeta samt förmedla information. Gemensamt för såväl neuropsykiatrisk som intellektuell funktionsnedsättning är att kommunikationssvårigheter är vanligt förekommande (Geurts-Verté m fl 2004). Slutligen kommer vi i denna rapport inkludera medicinsk/fysisk funktionsnedsättning vilket inkluderar såväl bristande fysisk förmåga vad gäller till exempel rörlighet, hörsel eller syn men även astma eller allergier som innebär en betydande funktionsnedsättning.

Funktionsnedsättning och utsatthet

Vad gäller utsatthet för våld har forskning visat att personer med funktionsnedsättning löper en ökad risk att utsättas för våld, under såväl barn- som vuxen ålder (för översikter se Fang m fl 2022; Hughes m fl 2012). Internationellt visar forskningen genomgående att personer med funktionsnedsättning, särskilt intellektuella eller neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, löper en högre risk att bli utsatta för våld i nära relationer (Bowen m fl 2019; Breiding m fl 2015; Hughes m fl 2011; Hughes m fl 2012; Mikton m fl 2014; Weiss m fl 2018; Wymbs m fl 2019). I en nyligen genomförd internationell forskningsöversikt sammanställdes totalt 98 internationella vetenskapliga studier som mellan åren 2010 till 2020 i olika länder och målgrupper undersökt barn med funktionsnedsättning utsatthet för våld (Fang m fl 2022). Totalt inkluderar forskningsöversikten mer än 16 miljoner barn världen över och visade att barn med funktionsnedsättning löper en 2,08 gånger så hög risk att utsättas för våld, jämfört med jämnåriga utan funktionsnedsättning. Denna ökade risk var konstant över olika typer av våld, dvs barn med funktionsnedsättning löpte högre risk att utsättas för fysiskt, emotionellt och sexuellt våld, försummelse, mobbning, barnmisshandel och våld i nära relation, jämfört med jämnå-

riga utan funktionsnedsättning. Av resultaten framkom också att barn med intellektuella och neuropsykiatriska funktionsnedsättning var särskilt utsatta, jämfört med andra typer av funktionsnedsättningar.

Våldets omfattning och karaktär skiljer sig åt beroende på kön, ålder och typ av funktionsnedsättning (Nordens välfärdscenter 2016). Till exempel riskerar kvinnor med intellektuella och neuropsykiatriska funktionsnedsättningar i högre utsträckning att utsättas för sexuella övergrepp än kvinnor med andra funktionsnedsättningar (Brå 2007). Män med funktionsnedsättning riskerar i högre grad än män i totalbefolkningen att utsättas för våld inomhus (Brå 2007). Vad gäller svensk statistik återfinns liknande mönster där barn med funktionsnedsättning är överrepresenterade vad gäller utsatthet för våld. I ett representativt urval där cirka 3300 elever i årskurs tre fick besvara en enkät, framkom att elever som var diagnostiserade med någon form av funktionsnedsättning var överrepresenterade vad gäller till exempel utsatthet för sexuella övergrepp (Svedin m fl 2021). Barn och unga med NPF/IF är också mer utsatta för våld och sexuella övergrepp än för barn och unga i befolkningen i övrigt (Jones m fl 2017). Det är således tydligt att personer med en funktionsnedsättning har en ökad risk för olika typer av våld under uppväxten.

Att ha en funktionsnedsättning innebär risk för vissa särskilda typer av våld. Dels kan man utsättas för fler typer av våld jämfört med andra, nämligen s.k. funktionshinderrelaterat våld (NCK 2013). Sådant våld avser det våld som riktas mot själva funktionsnedsättningen eller de särskilda behov som följer av funktionsnedsättningen, till exempel att undanhålla nödvändig information, medicin eller hjälpmedel. Personer med funktionsnedsättning en särskild riskgrupp för att bli utsatta för våld i nära relation på grund av faktorer som exempelvis fysiskt och ekonomiskt beroende av andra, social isolering och upplevd sårbarhet hos våldsutövaren (Breiding m fl 2015; Bowen m fl 2019; Hughes m fl 2011; Hughes m fl 2012; Mikton m fl 2014; Weiss m fl 2018; Wymbs m fl 2019). För personer med exempelvis intellektuell funktionsnedsättning finns en ökad risk att utsättas för våld som kan vara relaterad till ett relativt stort beroende av andra, ett relativt litet socialt nätverk eller att personen har andra sjukdomar som också ökar risken (Johansson & Östlund 2022). Att ha vissa typer av funktionsnedsättning medför en ökad risk att utsättas för våld eller övergrepp av personal inom vård och omsorg (NCK 2013). Vissa kan också utsättas av en annan boende på särskilt boende.

En intellektuell funktionsnedsättning kan försvåra förståelse om vad som är våld och brottsligt, att både skydda sig själv, rapportera om våld,

tillgodose sig med information och söka stöd (Eastgate m fl 2011). Våld bland människor med intellektuell funktionsnedsättning kan också vara särskilt svårt för yrkespersoner att upptäcka eftersom tecknen på våldsut-satthet kan likna symtomen på en kognitiv nedsättning, som exempelvis att personen drar sig undan eller söker stöd från sin omgivning (Johansson & Östlund 2022).

Av ovan studier framkommer således att sårbarhet, osynliggörande och beroende är återkommande tema för att förklara den potentiella överrisk som personer med funktionsnedsättning har vad gäller att utsättas för våld under uppväxten (Brå 2007). Det framgår till exempel att intellektuell funktionsnedsättning kan kopplas till bristande kommunikativ och social förmåga vilket kan leda till svårigheter i relation till sin omgivning. Det kan också innebära svårigheter att förstå handlingar den utsätts för, dra gränser och kommunicera sina upplevelser med sin omgivning. En fysisk funktionsnedsättning kan i sin tur innebära en begränsad förmåga att skydda sig. Personer med funktionsnedsättning, oavsett vilken klassificering som åsyftas, kan således anses ha en särskild sårbarhet i relation till att utsättas för våld under uppväxten.

Metod

Resultaten bygger på data från RESUMÉ-studien. RESUMÉ står för *Retrospektiv studie av unga människors erfarenheter och upplevelser* och är en tvärsnitts- och retrospektiv studie som inkluderar ett slumpmässigt urval av 2500 unga vuxna (20-24 år) i Sverige som har fått svarat på frågor om utsattheten för våld. Datainsamlingen genomfördes år 2011 och finansierades av Socialstyrelsen. Det övergripande syftet med studien var att, utifrån ett representativt urval av unga personer i Sverige, undersöka i vilken utsträckning personer med funktionsnedsättning har varit utsatta för våld under uppväxten. Studien har granskats och godkänts av en etisk kommitté (#2010/463).

Urval

Statistiska centralbyrån ansvarade för urvalet till studien. Ett slumpmässigt urval drogs av individer födda mellan 1987 och 1991 från det nationella befolkningsregistret. Urvalet stratifierades proportionellt efter kön och hemvist, vilket innebar att en lika stor andel av Sveriges 21 läns män och kvinnor födda mellan 1987 och 1991 hämtades från registret. Studien pågick tills målet om 2500 deltagare uppnåddes. Det slutgiltiga urvalet, vilket även de bifogade resultaten bygger på, bestod således av 2500 individer, 47,4% (n=1,186) män och 52,6% (n=1,314) kvinnor mellan åldrarna 20–24 (medelålder: 22,15, standardavvikelse = 1,38). Av dem hade totalt 32,5% (n: 813) en bekräftad eller pågående utredning för en funktionsnedsättning (se nedan för detaljerad beskrivning av vilka funktionsnedsättningar som inkluderats). För mer information om urvalet och bortfall, se Cater med kollegor (2014).

Procedur

Data samlades in mellan mars och december, 2011. Utbildade intervjuare på ett undersökningsföretag genomförde rekrytering, intervju och administration av frågorna, på uppdrag av ansvariga forskare. Administratörerna som samlade in uppgifterna valdes ut baserat på tidigare erfarenheter av intervjuer av känslig karaktär (d.v.s. som täckte ämnen som övergrepp, försummelse och kriminalitet) och var inte yngre än 30 år gamla. De informerades också innan om syftet med studien och innehållet i frågorna.

Rekrytering av deltagare skedde via telefon och med guidning av ett manuskript. Manuskriptet innehöll bakgrundsinformation och information om syftet med projektet. Detta hade tagits fram av projektets forskare i samarbete med undersökningsföretaget. De som tackade ja till att delta i studien fick själva välja tid och plats för att besvara enkäten samt ange om de föredrog en manlig eller kvinnlig administratör. De flesta deltagare valde att bli intervjuade och fylla i frågeformuläret antingen hemma, på en offentlig plats som ett bibliotek eller på kontoret hos det företag som ansvarar för intervjuerna.

Vid tidpunkten gavs såväl skriftlig som muntlig information om studien. Majoriteten av frågorna administrerades som ett självrapporteringsformulär. Under tiden stannade intervjuaren i närheten och var behjälplig med alla frågor. Deltagarna fick en ersättning bestående av en voucher (till ett värde av 400 SEK). Varje session tog cirka 90 minuter.

Material

I RESUMÉ-studien fick samtliga respondenter svara på en omfattande enkät om olika upplevelser under uppväxten. I följande avsnitt beskrivs hur utsatthet för olika typer av våld samt funktionsnedsättning undersöktes i studien.

Utsatthet

Varje deltagare fick svara på en omfattande enkät om bland annat sin tidigare utsatthet. I RESUMÉ-studien används 46 frågor för att fånga individers utsatthet för våld i vid bemärkelse. Frågorna var formulerade på sådant sätt att de fråga om personen någon gång upplevt denna typ av utsatthet. De olika typerna av utsatthet som undersöktes i RESUMÉ var:

- fysisk utsatthet/våld
- verbal utsatthet/våld
- sexuell utsatthet/våld
- bevittnande av våld
- bevittnande av våld i hemmet
- försummelse
- egendomsbrott

Nedan beskrivs kortfattat hur många frågor som ställdes kring varje specifik typ av utsatthet. Många av frågorna är hämtade från Juvenile Victimization Questionnaire (JVQ, Hamby m fl 2004; Finkelhor m fl 2005) vilket är ett omfattande validerat frågeformulär som används för att undersöka utsatthet för olika typer av våld och övergrepp under barndomen. Frågorna har översatts till svenska och modererats något för att passa åldersspannet som RESUMÉ studien vänder sig till. Övriga frågor har hämtats från andra relevanta vetenskapliga studier. Se tabell 5–11 för de specifika frågeformuleringarna för respektive typ av våld och utsatthet.

Samtliga frågor använde en sex-gradig skala där respondenten fick skatta hur ofta de blivit utsatta, från "0 gånger", "1 gång", "2 gånger", "3 gånger", "4 gånger" till "5 gånger eller fler". Frågesvaren har sedan dikotomiserats, dvs flera svarsalternativ har kollapsats och kategoriserats till två svarsalternativ, dvs de som Inte har utsatts för våld (svarsalternativ 0 gånger) samt de som har Utsatts för våld (svarsalternativ 1 gång – Fem gånger eller fler). För varje typ av utsatthet redovisas svaren på frågenivå (se tabell 5–11) samt ett sammanslaget index där samtliga frågor som berör en typ av utsatthet har summerats till ett totalmått (se tabell 2). För varje index redovisas nedan reliabilitetsmått i form av Cronbachs alfa (α). Om en respondent har svarat att de varit utsatta vid minst ett tillfälle på minst en av de frågorna som ingår i indexet så definieras den som utsatt för den typen av våld.

Fysisk utsatthet

Totalt ställdes 11 frågor om fysisk utsatthet och våld (α : 0,86). Sex av frågorna kom från den validerade skalan JVQ. De andra fem frågorna hämtades från ytterligare studier som undersöker fysiskt våld (t.ex. Janson m fl 2007; May-Chahal & Cawson 2005). Frågorna inkluderar såväl grövre såväl som lindrigare former av fysiskt våld. Se tabell 5 för specifika frågeformuleringar.

Verbal utsatthet

Två frågor mätte verbal utsatthet och våld varav den ena handlade om verbal kränkning och den andra om verbala hot. En av frågorna var tagna från JVQ och en ytterligare formulerades utifrån tidigare studier inom området (Janson m fl 2007; May-Chahal & Cawson 2005). Se tabell 6 för de specifika frågeformuleringarna.

Sexuellt våld

Sju frågor användes för att mäta sexuell utsatthet (α : 0,84). Frågorna summerades och de som angivit på åtminstone en fråga att de utsatts definieras som att ha utsatts för sexuellt våld. Fem av dessa var tagna från JVQ och två från en ytterligare forskningsstudie (May-Chahal & Cawson, 2005). Se tabell 7 för de specifika frågeformuleringarna.

Bevittnande av våld

Sju frågor undersökte i vilken utsträckning den svarande hade bevittnat våld i olika miljöerna (α : 0,63). Samtliga frågor hämtades från JVQ. Frågorna berörde till exempel bevittnande av våld i offentlig miljö samt av bevittnande av våld i krigstid. Se tabell 8 för de specifika frågeformuleringarna.

Bevittnande av våld i hemmet

Totalt 10 frågor användes för att undersöka om den svarande som barn bevittnat våld i hemmet (α : 0,77) (Janson m fl 2007; May-Chahal & Cawson 2005). Se tabell 9 för de specifika frågeformuleringarna.

Försummelse

Fem frågor undersökte försummelse (α : 0,77), varav en var tagen från JVQ och resterande från andra studier inom området (May-Chahal & Cawson, 2005). Se tabell 10 för de specifika frågeformuleringarna.

Egendomsbrott

Fyra frågor undersökte i vilken utsträckning individen varit utsatt för olika typer av egendomsbrott, till exempel att blivit bestulen på något (α : 0,66). De fyra frågorna hämtades samtliga från JVQ. Se tabell 11 för de specifika frågeformuleringarna.

Multipel utsatthet

För att fånga de som varit utsatta för multipla former av våld, de så kallade multipelt utsatta, så skapas en ytterligare skala där vi grupperade individerna utifrån hur många *olika typer* av våld de anger sig ha varit utsatta för (se tabell 2). Tre grupper skapades, närmare bestämt i) de som varit utsatta för ”endast” en typ av våld av de ovan studerade, ii) de som

varit utsatta för minst två av inkluderade typer av våld, samt iii) de som varit utsatta för tre eller fler former av våld.

Funktionsnedsättning

Respondenterna fick besvara ett antal frågor som berörde olika hälsoproblem eller funktionsnedsättningar. Frågan lydde enligt följande ”Har du eller har du haft någon av nedanstående sjukdomar/hälsoproblem/funktionsnedsättning” och följdes upp av ett antal sjukdomar och funktionsnedsättningar. Den svarande fick ange för varje åkomma om den 1) Nej (har inte), 2) Ja, diagnostiserad av läkare, psykolog eller annan professionell, 3) Misstänkt/under utredning samt 4) Diagnos har funnits med jag är nu friskförklarad. De som svarat att de är diagnostiserade eller under utredning har kollapsats till den grupp som i materialet definieras som att ha en funktionsnedsättning. I denna rapport har vi lyft ut de som har en funktionsnedsättning, dvs en nedsättning av fysisk, psykisk, eller intellektuell funktionsförmåga (Statistiska centralbyrån, 2020). I materialet har vi grupperat funktionsnedsättningen i tre underklassificeringar, närmare bestämt 1) Fysisk/medicinsk funktionsnedsättning, 2) Intellektuell funktionsnedsättning samt 3) Neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. I tabell 1 synliggörs vilka typer av funktionsnedsättningar som har kategoriserats in i respektive kategori. Av tabellen framgår hur många i urvalet som angivit att de antingen har/ är under utredning för varje specifik funktionsnedsättning, både vad gäller specifika typer av funktionsnedsättningar såväl som i relation till de tre olika underkategorierna av funktionsnedsättning.

Analys av data

I syfte att undersöka om det fanns ett statistiskt säkerställt samband mellan att utsättas för olika typer av våld och att ha en funktionsnedsättning genomfördes sambandsanalyser i form av Chi²-test (>p.05, Bonferroni-korrigerat pga multipla test). Gruppen med funktionsnedsättning jämfördes med gruppen som inte rapporterat någon funktionsnedsättning gällande andel som upplevt de olika typerna av våld. Analyserna gjordes även utifrån de tre olika undergrupperna av funktionsnedsättning (dvs Fysisk/medicinsk, Intellektuell och Neuropsykiatrisk). Vi jämförde om olika funktionsnedsättningar skiljde sig vad gäller andel som uppger sig varit utsatta för de sju olika inkluderade formerna av våld, dvs Fysisk utsatt-

het/våld, Verbal utsatthet/våld, Sexuell utsatthet/våld, Bevitnande av våld, Bevitnande av våld i hemmet, Försummelse och Egendomsbrott. Jämförelserna gjordes för de totala indexen för respektive våldstyp samt för multipel utsatthet (se tabell 2) såväl som för respektive fråga i samtliga index (se tabell 5–11). I första delen av resultatet presenteras tabeller över utsatthet för respektive av de sju våldsutsattheterna samt multipel utsatthet för hela urvalet, och utifrån de tre underklassificeringarna av funktionsnedsättning (tabell 2). I nästa steg har dessa sedan delats upp efter kön, dvs en tabell för män och en för kvinnor (se tabell 3–4). I dessa könsuppdelade tabeller ingår inte intellektuell funktionsnedsättning eftersom den underklassificeringen innehöll för få individer för att kunna dela upp i ytterligare subgrupper.

Resultat

Av de svarande hade ungefär en tredjedel minst en av de inkluderade funktionsnedsättningarna, se tabell 1. Störst andel hade en fysisk/medicinsk funktionsnedsättning, följ av neuropsykiatrisk funktionsnedsättning. Lägst andel svarade att de hade någon intellektuell funktionsnedsättning.

Utsatthet

Först undersöktes i vilken utsträckning personer med funktionsnedsättning (fysisk/medicinsk, intellektuell eller neuropsykiatrisk) var överrepresenterade vad gäller samtliga undersökta typer av utsatthet för våld under uppväxten jämfört med personer utan funktionsnedsättning, se tabell 2. Vad gäller totalt utsatthet, dvs om vi inte differentierar på de specifika formerna av utsatthet är dock de som inte har någon funktionsnedsättning i högre utsträckning utsatta, än personer med funktionsnedsättning även om skillnaderna är små (98,5% jämfört med 96,9%). Vid uppdelning i de specifika typerna av utsatthet framkommer dock en annan bild. Då visar resultaten att personer som har någon form av funktionsnedsättning var överrepresenterade vad gäller att utsättas för samtliga typer av våld som undersökts, dvs. sexuellt, fysiskt, verbalt, bevittnande av våld, försummelse samt egendomsbrott, jämfört med personer som inte har en funktionsnedsättning. Liknande mönster återfinns för personer med fysisk/medicinsk funktionsnedsättning vilka var överrepresenterade vad gäller alla typer av våld. Vidare framkom att personer med intellektuell funktionsnedsättning var överrepresenterade vad gäller verbal utsatthet, försummelse och egendomsbrott. Personer med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning var i sin tur överrepresenterade vad gäller fysisk utsatthet, verbal utsatthet, bevittnande av våld i hemmet, försummelse och egendomsbrott.

Vad gäller multipel utsatthet var samtliga typer av funktionsnedsättning överrepresenterade, dvs de hade i högre utsträckning svara att de hade blivit utsatt för tre eller fler typer av våld, jämfört med de utan funktionsnedsättning. Personer som inte har någon funktionsnedsättning var i sin tur överrepresenterade vad gäller att ha varit utsatt för en eller två typer av våld.

Tabell 1

Andel som har någon form av funktionsnedsättning, totalt samt uppdelat på män och kvinnor

	Har funktionsnedsättning % (antal)			Har <i>inte</i> funktionsnedsättning % (antal)		
	Totalt	♂	♀	Totalt	♂	♀
Funktionsnedsättning (totalt)	32,5 (813)	33,7(40)	31,4(413)	67,5 (1687)	66,3(78)	68,6% (901)
Fysisk/medicinsk funktionsnedsättning	30,1 (753)	30,4 (360)	29,9 (393)	69,9 (1747)	69,6 (826)	70,1 (921)
Astma eller allergi (som innebär funktionsbegränsningar)	17,2 (430)	18 (213)	16,5 (217)	82,8 (2070)	82 (973)	83,5 (1097)
Diabetes	1,2 (29)	1,3 (16)	1 (13)	98,8 (2471)	98,7 (1170)	99 (1301)
Epilepsi	0,6 (16)	0,4 (5)	0,8 (11)	99,4 (2484)	99,6 (1181)	99,2 (1303)
Hörselskada (svårighet att höra vad som sägs i ett samtal utan hörapparat)	2,4 (59)	2,4 (29)	2,3 (30)	97,6 (2441)	97,6 (1157)	97,7 (1284)
Nedsättning av språk-, tal- eller läsförmåga/utveckling	4,4 (109)	5,1 (61)	3,7 (48)	95,6 (2391)	94,9 (1125)	96,3 (1266)
Sjukdom/problem i nervsystemet – ej epilepsi (t.ex. cerebral pares, hydrocephalus, neuromuskulär sjukdom/problem)	0,4 (11)	0,6 (7)	0,3 (4)	99,6 (2489)	99,4(1179)	99,7 (1310)
Sjukdom/problem i leder muskler eller skelett (t.ex. reumatism, skolios)	6,2 (154)	4,1 (49)	8 (105)	93,8 (2346)	95,9 (1137)	92 (1209)
Synnedsättning (glasögon kan ej korrigera helt)	4,7 (118)	4,6 (55)	4,8 (63)	95,3 (2382)	95,4 (1131)	95,2 (1251)
Intellektuell funktionsnedsättning	0,4 (9)	0,3 (3)	0,5 (6)	99,6 (2491)	99,7 (1183)	99,5 (1308)
Downs syndrom eller annan kromosomavvikelse	0,1 (3)	0 (0)	0,2 (3)	99,9 (2497)	100 (1186)	99,8 (1311)
Utvecklingsstörning	0,2 (6)	0,3 (3)	0,2 (3)	99,8 (2494)	99,7 (1183)	99,8 (1311)
Neuropsykiatrisk funktionsnedsättning	4,8 (120)	6,2(73)	3,6 (47)	95,2 (2380)	93,8 (1113)	96,4 (1267)
ADD/ADHD/DAMP	3,8 (95)	4,7 (56)	3 (39)	96,2 (2405)	95,3(113)	97 (1275)
Aspbergers syndrom, autism eller tourettes	1,5 (37)	2 (24)	1 (13)	98,5 (2463)	98 (1162)	99 (1301)

Tabell 2. Skillnader i utsatthet mellan personer med och utan funktionsnedsättning % (antal)

Typ av funktionsnedsättning	Fysisk/medicinsk funktionsnedsättning (FF)		Intellektuell funktionsnedsättning (IF)		Neuropsykiatrisk funktionsnedsättning (NPF)		Någon funktionsnedsättning	
	Har inte		Har inte		Har inte			
	Har FF	FF	Har IF	IF	Har NPF	NPF	Har	Har inte
Utsatthet (total)	96,9% (730)	98,5%* (1720)	88,9% (8)	98% (2450)	95% (114)	98,2%* (2336)	96,9% (788)	98,5%* (1662)
Fysisk utsatthet	65,9%** (496)	54% (944)	88,9% (8)	57,5% (1432)	75,8%** (91)	56,7% (1349)	66,2%** (538)	53,5% (902)
Verbal utsatthet	55,8%** (420)	41,2% (719)	88,9%* (8)	45,4% (1131)	70,8%** (85)	44,3% (1054)	56% (455)	40,5% (684)
Sexuell utsatthet	24,3%* (183)	19,7% (344)	44,4 (4)	21% (523)	24,2% (29)	20,9% (498)	24%* (195)	19,7% (332)
Bevittnande av våld	45,6%* (343)	40,1% (701)	44,4% (4)	41,8% (1040)	44,2% (53)	41,6% (991)	44,9%* (365)	40,2% (679)
Bevittnande av våld i hemmet	33,7%** (254)	25,7% (449)	55,6% (5)	28% (698)	37,5%* (45)	27,6% (658)	33,5%** (272)	25,5% (431)
Försummelse	14,7%** (111)	9,3% (163)	55,6%* (5)	10,8% (269)	25%** (30)	10,3% (244)	14,8%** (120)	9,1% (154)
Egendomsbrott	61,2%** (461)	51,9% (906)	88,9%* (8)	54,6% (1359)	66,7%* (80)	54,1% (1287)	61,4%** (499)	51,5% (868)
Multipel utsatthet (antal typer av utsatthet)	Har FF	Har inte FF	Har IF	Har inte IF	Har NPF	Har inte NPF	Har	Har inte
1	8,8% (66)	15,9%* (277)	0% (0)	13,8% (343)	8,3% (10)	14% (333)	9,1% (74)	16%* (269)
2	22,2% (167)	26,6%* (462)	0% (0)	25,3% (629)	17,5% (21)	25,6%* (608)	22% (179)	26,8%* (450)
3+	69%* (519)	57,5% (1001)	100%* (9)	60,9% (1511)	74,2%* (89)	60,3% (1431)	68,8%* (559)	57,2% (961)

Not¹. * p < 0,05, ** p < 0,001. */** innebär att andelen är signifikant högre än jämförelsegruppen. Grupperna som jämförs är de som har respektive inte har funktionsnedsättning gällande olika typer av våld.

Utsatthet bland män och kvinnor med funktionsnedsättning

För att undersöka om det fanns könsspecifika mönster gjordes även analyserna uppdelat på män respektive kvinnor. Eftersom gruppen med intellektuellt funktionsnedsättningar var så liten, kunde inte könsspecifika analyser genomföras för dessa.

Först undersöktes om *män* med någon funktionsnedsättning, var överrepresenterade vad gäller utsatthet för våld under uppväxten, se tabell 3. De män som hade någon funktionsnedsättning var överrepresenterade vad gäller fysisk utsatthet, försummelse och egendomsbrott, jämfört med män utan en funktionsnedsättning. Resultatet visade vidare att män med fysisk/medicinsk funktionsnedsättning var överrepresenterade vad gäller fysisk utsatthet och egendomsbrott. Män med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning var även överrepresenterade vad gäller försummelse och egendomsbrott. Vad gäller multipel utsatthet visar resultaten att män med någon typ av funktionsnedsättning samt med fysisk funktionsnedsättning i större utsträckning hade blivit utsatta för 3 eller fler typer av våld, jämfört med män utan funktionsnedsättning. Män som inte hade någon funktionsnedsättning var dock överrepresenterade vad gäller att ha utsatt för en typ av våld, jämfört med män med någon typ av funktionsnedsättning.

I nästa steg undersöktes om *kvinnor* med funktionsnedsättning var överrepresenterade vad gäller utsatthet för våld under uppväxten, se tabell 4. Kvinnor med någon funktionsnedsättning samt med fysisk/medicinsk funktionsnedsättning var överrepresenterade vad gäller alla former av utsatthet förutom verbal utsatthet. Kvinnor med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning var överrepresenterade vad gäller fysisk utsatthet, bevittnande av våld i hemmet och försummelse. Vad gäller multipel utsatthet så visade resultatet att kvinnor med någon funktionsnedsättning samt med fysisk/medicinsk eller neuropsykiatrisk funktionsnedsättning var överrepresenterade vad gäller att ha blivit utsatt för 3 eller fler typer av utsatthet, jämfört med kvinnor utan funktionsnedsättning.

Tabell 3

Skillnader i utsatthet mellan män med och utan funktionsnedsättning % (antal)

Typ av funktionsnedsättning	Fysisk/medicinsk funktionsnedsättning (FF)		Neuropsykiatrisk funktionsnedsättning (NPF)		Någon funktionsnedsättning	
	Har FF	Har inte FF	Har NPF	Har inte NPF	Har	Har inte
Utsatthet (total)	98,9% (356)	99 % (818)	95,9% (70)	99,2%* (1104)	98,5% (394)	99,2% (780)
Fysisk utsatthet	75,3%** (271)	65,1% (538)	76,7% (56)	67,7% (753)	75,3%** (301)	64,6% (508)
Verbal utsatthet	82,2% (296)	89,2%** (737)	74% (54)	88%** (979)	81,5% (326)	89,9%** (707)
Sexuell utsatthet	8,9% (32)	6,9% (57)	12,3% (9)	7,2% (89)	9,3% (37)	6,6% (52)
Bevittnande av våld	49,7% (179)	46,9% (387)	45,2% (33)	47,9% (533)	48% (192)	47,6% (374)
Bevittnande av våld i hemmet	28,9% (104)	23,4% (193)	26% (19)	25% (278)	28% (112)	23,5% (185)
Försummelse	11,1% (40)	7,5% (62)	20,5%** (15)	7,8% (87)	11,3%* (45)	7,3% (57)
Egendomsbrott	63,6%* (229)	55,2% (456)	71,2%* (52)	56,9% (633)	64%* (256)	54,6% (429)
Multipl utsatthet (antal typer av utsatthet)	Har FF	Har inte FF	Har NPF	Har inte NPF	Har	Har inte
1	6,9% (25)	11,5%* (95)	9,6% (7)	10,2% (113)	7,5% (30)	11,5%* (90)
2	23,1% (83)	27% (222)	20,5% (15)	26,1% (290)	23,3% (93)	27,1% (212)
3+	70%* (252)	61,5% (506)	69,9% (51)	63,7% (707)	69,3%* (277)	61,4% (481)

Not¹. * p < 0.05, ** p < 0.001. */** innebär att andelen är signifikant högre än jämförelsegruppen.

Not². I denna tabell presenteras inte hela populationen (100%) då antalet män med intellektuell funktionsnedsättning var för få till antalet för att kunna analyseras.

Tabell 4
Skillnader i utsatthet mellan kvinnor med och utan funktionsnedsättning % (antal)

Typ av funktionsnedsättning	Fysisk/medicinsk funktionsnedsättning (FF)		Neuropsykiatrisk funktionsnedsättning (NPF)		Någon funktionsnedsättning	
	Har FF	Har inte FF	Har NPF	Har inte NPF	Har	Har inte
Utsatthet (total)	95,2% (374)	97,9%* (902)	93,6% (44)	97,2% (1232)	95,4% (394)	97,9%* (882)
Fysisk utsatthet	57,3%** (225)	44,1% (406)	74,5%** (35)	47% (596)	57,4%** (237)	43,7% (394)
Verbal utsatthet	83% (326)	89,7%** (826)	66% (31)	88,5%** (1121)	82,8% (342)	89,9%** (810)
Sexuell utsatthet	38,4%* (151)	31,2% (287)	42,6% (20)	33% (418)	38,3%* (158)	31,1% (280)
Bevittnande av våld	41,7%* (164)	34,1% (314)	42,6% (20)	36,1% (458)	41,9%* (173)	33,9% (305)
Bevittnande av våld i hemmet	38,2%** (150)	27,8% (256)	55,3%** (26)	30% (380)	38,7%** (160)	27,3% (246)
Försummelse	18,1%** (71)	11% (101)	31,9%** (15)	12,4% (157)	18,2%** (75)	10,8% (97)
Egendomsbrott	59%** (232)	48,9% (450)	59,6% (28)	51,6% (654)	58,8%** (243)	48,7% (439)
Multipel utsatthet (antal typer av utsatthet)	Har FF	Har inte FF	Har NPF	Har inte NPF	Har	Har inte
1	10,5% (41)	19,8%* (182)	6,4% (3)	17,4% (220)	10,7% (44)	20%* (179)
2	21,4% (84)	26,2% (240)	12,8% (6)	25,2% (318)	20,9% (86)	26,5%* (238)
3+	68,1%* (267)	54% (495)	80,9%* (38)	57,4% (724)	68,4%* (282)	53,5% (480)

Not¹. * p < 0.05, ** p < 0.001. */** innebär att andelen är signifikant högre än jämförelsegruppen.

Not². I denna tabell presenteras inte hela populationen (100%) då antalet kvinnor med intellektuell funktionsnedsättning var för få till antalet för att kunna analyseras.

Utsatthet för specifika typer av våld

I nästkommande steg analyserades de sju inkluderade typerna av utsatthet på detaljnivå. Det innebar att vi för varje typ av utsatthet som presenterades ovan (tabell 2-4) analyserade respektive fråga separat som kategorin bestod av. Eftersom varje typ av utsatthet inkluderade en rad frågor finns en stor variation inom dem, dvs allt från lindrare till grövre former av våld, så presenterar vi även sambandsanalyser i nästkommande avsnitt på frågenivå. Vid tolkning av resultaten är det viktigt att komma ihåg att gruppen med intellektuell funktionsnedsättning var mycket liten och uppdelat på frågetyp blir således gruppstorlekarna små, och resultaten mindre tillförlitliga.

Utsatthet för fysiskt våld

Vad gäller fysiskt våld visade resultaten att personer med fysisk/medicinsk funktionsnedsättning, neuropsykiatrisk funktionsnedsättning och någon typ av funktionsnedsättning var överrepresenterade i alla specifika typer av fysisk utsatthet som undersöktes, se tabell 5. Det handlar alltså om allt från lindriga former av våld såsom att ha blivit knuffad till grövre former som att blivit slagen med ett tillhygge eller vapen. Vad gäller personer med intellektuell funktionsnedsättning var de överrepresenterade i en specifik typ av fysisk utsatthet, närmare bestämt att ha blivit smiskad eller slagen med ett skärp.

Utsatthet för verbalt våld

Vad gäller verbal utsatthet visade resultaten att personer med fysisk/medicinsk funktionsnedsättning, neuropsykiatrisk funktionsnedsättning och någon typ av funktionsnedsättning generellt var överrepresenterade i de två undersökta specifika typerna av verbal utsatthet, se tabell 6. Vad gäller personer med intellektuell funktionsnedsättning var de överrepresenterade vad gäller att ha blivit rädd eller känt sig ledsen för att någon kallad den ett öknamn eller sagt elaka saker till den.

Utsatthet för sexuell våld

Vad gäller sexuell utsatthet visade resultaten att personer med fysisk/medicinsk funktionsnedsättning samt någon typ av funktionsnedsättning var överrepresenterade gällande att ha tvingats till sexuella handlingar samt att försökt blivit tvingad till sex, se tabell 7. Därutöver var personer med någon typ av funktionsnedsättning eller med en neuropsykiatrisk funktionsnedsättning också överrepresenterade vad gäller att ha tvingats beröra/blivit berör på sina könsdelar samt att tvingats se på porr eller sexuella aktiviteter.

Bevittnande av våld

Vad gäller att bevittna våld visade att personer med fysisk/medicinsk funktionsnedsättning samt någon typ av funktionsnedsättning var överrepresenterade i tre typer av bevittnande av våld, närmare bestämt att ha sett sin förälder blivit slagen/sparkad, att ha sett någon bli attackerad med ett föremål som kan orsaka skador, samt ha sett eller hört någon bli skjuten eller bevittnat ett gatuupplopp, se tabell 8.

Bevittnande av våld i hemmet

Vad gäller att bevittna våld i hemmet visade resultaten att personer med fysisk/medicinsk funktionsnedsättning var överrepresenterade i alla förutom två av formerna av utsatthet för bevittnande av våld i hemmet, se tabell 9. Personer med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning var överrepresenterade i alla förutom tre av formerna av utsatthet för bevittnande av våld i hemmet. Personer med någon typ av funktionsnedsättning generellt var överrepresenterade i alla förutom tre av formerna av utsatthet för bevittnande av våld i hemmet.

Försummelse

Vad gäller försummelse visar resultaten att personer med en neuropsykiatrisk funktionsnedsättning var överrepresenterade vad gäller samtliga specifika former av försummelse, se tabell 10. Personer med intellektuell funktionsnedsättning samt med någon typ av funktionsnedsättning var överrepresenterade i alla förutom en av formerna av försummelse.

Egendomsbrott

Vad gäller egendomsbrott visade resultaten visade att personer med fysisk/medicinsk funktionsnedsättning var överrepresenterade i alla förutom en av formerna av utsatthet för egendomsbrott, se tabell 11. Personer med intellektuell funktionsnedsättning och med någon funktionsnedsättning var överrepresenterade vad gäller alla typer av egendomsbrott förutom stöld från/inbrott i den egna bostaden, jämfört med de utan funktionsnedsättning. Personer med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning var överrepresenterade i två specifika former av egendomsbrott, närmare bestämt att någon med fysisk styrka tagit någon från en samt att någon med flit förstört ens ägodel.

Tabell 5

Skillnader i utsatthet för fysiskt våld mellan personer med och utan funktionsnedsättning % (antal)

Typ av funktionsnedsättning	Fysisk/medicinsk funktionsnedsättning (FF)		Intellektuell funktionsnedsättning (IF)		Neuropsykiatrisk funktionsnedsättning (NPF)		Någon funktionsnedsättning	
	Har FF	Har inte FF	Har IF	Har inte IF	Har NPF	Har inte NPF	Har	Har inte
Fysisk utsatthet (total)	65,9%** (496)	54% (944)	88,9% (8)	57,5% (1432)	75,8%** (91)	56,7% (1349)	66,2%** (538)	53,5% (902)
Har någon någonsin slagit eller attackerat dig med flit med ett tillhygge eller vapen?	19,7% (148)**	11,4% (200)	33,3% (3)	13,8% (345)	39,2%** (47)	12,6% (301)	20,7%** (168)	10,7% (180)
Har någon någonsin med flit attackerat dig med något som kan ge brännskador?	6,8%* (51)	4,1% (71)	11,1% (1)	4,9% (121)	14,2%** (17)	4,4% (105)	7,3%** (59)	3,7% (63)
Har någon någonsin slagit eller attackerat dig utan att använda ett tillhygge eller vapen?	42,1%** (317)	30,5% (532)	33,3% (3)	34% (846)	57,5%** (69)	32,8% (780)	42,7%** (347)	29,8% (502)
Har någon någonsin slängt, knuffat eller tryckt ner dig på marken?	41,4%** (312)	30,4% (531)	55,5% (5)	33,6% (838)	53,3%** (64)	32,7% (779)	42,1%** (342)	29,7% (501)
Har någon tagit dig runt halsen så att du fick svårt att andas?	18,3%* (138)	13,6% (238)	22,2% (2)	15% (374)	28,3%** (34)	14,4% (342)	19,2%** (256)	13% (220)
Har någon någonsin gett dig smisk på t.ex. rumpan eller slagit dig med ett skärp?	11,7%* (88)	8,4% (147)	44,4%* (4)	9,3% (231)	16,7%* (20)	9% (215)	11,4%* (93)	8,4% (142)
Har någon någonsin slagit, misshandlat, sparkat eller skadat dig fysiskt på något sätt, förutom smiskat dig på rumpan eller slagit dig med ett skärp?	21,6%* (163)	16,4% (286)	33,3% (3)	17,9% (446)	33,3%** (40)	17,2% (409)	22%** (179)	16% (270)
Har du någonsin blivit attackerad av ett gäng?	17,1%* (129)	11,3% (198)	11,1% (1)	13,1% (326)	29,2%** (35)	12,3% (292)	18,3%** (149)	10,6% (178)
Har någon slagit eller slagit till dig?	39,6%** (298)	29% (507)	44,4% (4)	32,2% (801)	53,3%** (64)	31,1% (741)	40,3%** (328)	28,3% (477)
Har någon någonsin försökt att skada dina könsdelar med flit genom att slå eller sparka dig där?	10,8%** (81)	6,2% (109)	22,2% (2)	7,5% (188)	18,3%** (22)	7,1% (168)	11,2%** (91)	5,9% (99)
Har någon någonsin gett sig på dig genom att jaga eller springa efter dig, dra dig i håret eller i kläderna eller genom att tvinga dig att göra något du inte ville?	23,2%** (175)	16,5% (289)	88,9%** (8)	18,3% (456)	38,3%** (46)	17,6% (418)	23,5%** (191)	16,2% (273)

Not!. * p < 0,05, ** p < 0,001. */** innebär att andelen är signifikant högre än jämförelsegruppen. Grupperna som jämförs är de som har respektive inte har funktionsnedsättning gällande olika typer av våld.

Tabell 6

Skillnader i utsatthet för verbalt våld mellan personer med och utan funktionsnedsättning % (antal)

Typ av funktionsnedsättning	Fysisk/medicinsk funktionsnedsättning (FF)		Intellektuell funktionsnedsättning (IF)		Neuropsykiatrisk funktionsnedsättning (NPF)		Någon funktionsnedsättning	
	Har FF	Har inte FF	Har IF	Har inte IF	Har NPF	Har inte NPF	Har	Har inte
Verbal utsatthet (total)	55,8%** (420)	41,2% (719)	88,9%* (8)	45,4% (1131)	70,8%** (85)	44,3% (1054)	56%** (455)	40,5% (684)
Har du någonsin blivit rädd eller känt dig riktigt ledsen eller usel för att någon kallade dig öknamn, sa elaka saker till eller om dig eller sa att de inte ville ha dig?	52,6%** (396)	39% (681)	77,8%* (7)	43% (1070)	67,5%** (81)	41,8% (996)	52,8%** (429)	38,4% (648)
Har du någonsin blivit rädd eller känt dig riktigt ledsen eller usel för att någon hotade att ge sig på dig, uta natt faktiskt göra det (t.ex. ”...annars slår jag dig” eller ”jag ska döda dig” eller hotade med föremål som ett skärp eller en linjal) eller att du kunde bli bortskickad eller utkastad från huset, skolan eller föreningslokalen (t.ex. med ord som ”annars vill jag inte se dig”, ”då lämnar jag bort dig”)?	20,6%** (155)	12,7% (222)	33,3% (3)	15% (374)	32,5%** (39)	14,2% (338)	21%** (171)	12,2% (206)

Not!. * p < 0.05, ** p < 0.001. */** innebär att andelen är signifikant högre än jämförelsegruppen. Grupperna som jämförs är de som har respektive inte har funktionsnedsättning gällande olika typer av våld.

Tabell 7

Skillnader i utsatthet för sexuellt våld mellan personer med och utan funktionsnedsättning % (antal)

Typ av funktionsnedsättning	Fysisk/medicinsk funktionsnedsättning (FF)		Intellektuell funktionsnedsättning (IF)		Neuropsykiatrisk funktionsnedsättning (NPF)		Någon funktionsnedsättning	
	Har FF	Har inte FF	Har IF	Har inte IF	Har NPF	Har inte NPF	Har	Har inte
Sexuell utsatthet (total)	24,3%* (183)	19,7% (344)	44,4% (4)	21% (523)	24,2% (29)	20,9% (498)	24%* (195)	19,7% (332)
Har någon någonsin berört dina könsdelar när du inte ville det eller tvingat dig att beröra deras eller tvingat dig till (vaginalt, oralt eller anal) sex?	12,5%** (94)	8,2% (144)	22,2% (2)	9,5% (236)	13,3% (16)	9,3% (222)	12,2%* (99)	8,2% (139)
Har någon någonsin tvingat dig att göra sexuella saker?	7,3%* (55)	4,9% (85)	11,1% (1)	5,6% (139)	7,5% (9)	5,5% (131)	7,1%* (58)	4,9% (82)
Har någon någonsin kramat eller kysst dig på ett sexuellt sätt mot din vilja eller på ett sätt som fick dig att känna dig illa till mods?	13,3% (100)	10,9% (191)	22,2%* (2)	11,6% (289)	10,8% (13)	11,7% (278)	13% (106)	11% (185)
Har någon någonsin försökt att tvinga dig till sex även om det inte hände?	10,9%* (82)	8,1% (141)	22,2% (2)	8,9% (221)	12,5% (15)	8,7% (208)	10,9%* (89)	7,9% (134)
Har någon någonsin fått dig att titta på deras könsdelar genom att använda sin fysiska styrka eller överraska dig genom att blotta sig för dig?	5,8% (44)	5% (88)	11,1% (1)	5,3% (131)	6,7% (8)	5,2% (124)	5,8% (47)	5% (85)
Har någon någonsin sårat dig genom att säga eller skriva något sexuellt om dig eller din kropp eller tagit pornografiska bilder eller film av dig?	4,9% (37)	3,7% (64)	11,1% (1)	4% (100)	5,8% (7)	3,9% (94)	4,8% (39)	3,7% (62)
Har någon någonsin fått dig att titta på eller lyssna när andra utförde sexuella eller pornografiska aktiviteter eller visat dig pornografiska bilder eller filmer mot din vilja eller på ett sätt som fick dig att känna dig illa till mods?	2,7% (20)	1,4% (25)	0% (0)	1,6% (45)	5,8%* (7)	1,6% (38)	2,7%* (22)	1,4% (23)

Not¹. * p < 0.05, ** p < 0.001. */** innebär att andelen är signifikant högre än jämförelsegruppen. Grupperna som jämförs är de som har respektive inte har funktionsnedsättning gällande olika typer av våld.

Tabell 8

Skillnader i utsatthet för bevittnande av våld mellan personer med och utan funktionsnedsättning % (antal)

Typ av funktionsnedsättning	Fysisk/medicinsk funktionsnedsättning (FF)		Intellektuell funktionsnedsättning (IF)		Neuropsykiatrisk funktionsnedsättning (NPF)		Någon funktionsnedsättning	
	Har FF	Har inte FF	Har IF	Har inte IF	Har NPF	Har inte NPF	Har	Har inte
Bevittnande av våld (total)	45,6%* (343)	40,1% (701)	44,4% (4)	41,8% (1040)	44,2% (53)	41,6% (991)	44,9%* (365)	40,2% (679)
Har du någonsin sett din ena förälder bli slagen, boxad, sparkad, misshandlad eller fysiskt skadad?	6,9%* (52)	4,2% (74)	0% (0)	5,1% (126)	7,5% (9)	4,9% (117)	6,5%* (53)	4,3% (73)
Har du någonsin sett någon bli attackerad med flit med en pinne, sten, vapen, kniv eller annan sak som kan orsaka skador (t.ex. hemma, i skolan, i en affär, i en bil, på gatan eller någon annanstans)?	20,2%** (152)	14,5% (254)	22,2% (2)	16,2% (404)	22,5% (27)	15,9% (379)	20%** (163)	14,4% (243)
Har du någonsin sett någon bli attackerad med flit utan att använda ett tillhygge eller vapen?	37,1% (279)	33,2% (580)	33,3% (3)	34,4% (856)	35% (42)	34,3% (817)	36,4% (296)	33,4% (563)
Har någon i din närhet, såsom en vän, granne eller någon i din familj, blivit mördad?	4,9% (37)	4,5% (78)	11,1% (1)	4,6% (114)	8,3% (10)	4,4% (105)	5,2% (42)	4,3% (73)
Har du sett någon bli mördad (förutom på TV, film eller i spel)?	1,1% (8)	1% (17)	0% (0)	1% (25)	2,5% (3)	0,9% (22)	1,2% (10)	0,9% (15)
Har du någonsin sett eller hört människor bli skjutna, bomber detonera eller gatuupplopp?	7%* (53)	4,8% (83)	11,1% (1)	5,4% (135)	8,3% (10)	5,3% (126)	7%* (57)	4,7% (79)
Har du någonsin varit mitt i ett krig så att du kunde höra riktiga strider med vapen och bomber?	0,9% (7)	0,6% (10)	0% (0)	0,7% (17)	0,8% (1)	0,7% (16)	1% (8)	0,5% (9)

Tabell 9

Skillnader i utsatthet för bevittnande av våld i hemmet mellan personer med och utan funktionsnedsättning % (antal)

Typ av funktionsnedsättning	Fysisk/medicinsk funktionsnedsättning (FF)		Intellektuell funktionsnedsättning (IF)		Neuropsykiatrisk funktionsnedsättning (NPF)		Någon funktionsnedsättning	
	Har FF	Har inte FF	Har IF	Har inte IF	Har NPF	Har inte NPF	Har	Har inte
Bevittnande av våld i hemmet (total)	33,7%** (254)	25,7% (449)	55,6% (5)	28% (698)	37,5%* (45)	27,6% (658)	33,5%** (272)	25,5% (431)
När du var barn, hur ofta								
var dina föräldrar osams och du såg eller hörde det som hände eller konsekvenserna av det (t.ex. någon blev skadad, något gick sönder, polisen kom)?	26,6%** (200)	20,1% (351)	22,2% (2)	22% (549)	32,5%* (39)	21,5% (512)	26,6%** (216)	19,9% (335)
fick någon den som tog hand om dig att bli ledsen genom att t.ex. kalla personen elaka saker, svära eller skrika åt personen och du såg eller hörde det som hände eller konsekvenserna av det (t.ex. någon blev skadad, något gick sönder, polisen kom)?	20,1%* (151)	16,3% (435)	33,3% (3)	17,3% (432)	25,8%* (31)	17% (404)	20%* (163)	16,1% (272)
gjorde någon något för att skada kroppen på den som tog hand om dig t.ex. genom att slå, sparka, kväva/ta stryptag, knuffas, dra i håret och du såg eller hörde det som hände eller konsekvenserna av det (t.ex. någon blev skadad, något gick sönder, polisen kom)?	5,6%* (42)	3,1% (55)	0% (0)	3,9% (97)	6,7% (8)	3,7% (89)	5,3%* (43)	3,2% (54)
bråkade dina föräldrar/din förälder med sin partner/sambo om dig och du såg eller hörde det som hände eller konsekvenserna av det (t.ex. någon blev skadad, något gick sönder, polisen kom)?	15,4%** (116)	9,7% (170)	22,2% (2)	11,4% (284)	20,8%* (25)	11% (261)	15,4%** (125)	9,5% (161)
hindrade eller försvårade någon för den som tog hand om dig att göra något som han/hon ville, som t.ex. att lämna huset eller lägenheten, gå till doktorn, använda telefonen, hälsa på släktingar eller vänner och du såg eller hörde det som hände eller konsekvenserna av det (t.ex. någon blev skadad, något gick sönder, polisen kom)?	4,5%* (34)	2,8% (49)	11,1% (1)	3,3% (82)	8,3%* (10)	3,1% (73)	4,4%* (36)	2,8% (47)
hindrade eller försvårade någon för den som tog hand om dig att äta eller sova och du såg eller hörde det som hände eller konsekvenserna av det (t.ex. någon blev skadad, något gick sönder, polisen kom)?	2,8% (21)	2,1% (36)	11,1% (1)	2,2% (56)	8,3%** (10)	2% (47)	2,8% (23)	2% (34)
hände det att din ena förälder/den som tog hand om dig gjorde illa eller försökte föra illa ett husdjur och du såg eller hörde det som hände eller konsekvenserna av det?	1,9% (14)	1,3% (22)	0% (0)	1,4% (36)	4,2%* (5)	1,3% (31)	2% (16)	1,2% (20)
hände det att din ena förälder/den som tog hand om dig med flit hade sönder eller förstörde något hemma som t.ex. slog sönder en vägg eller en tavla, slet ur telefonsladden eller slog sönder telefonen och du såg eller hörde det som hände eller konsekvenserna av det (t.ex. någon blev skadad, något gick sönder, polisen kom)?	10,5%* (79)	6,7% (117)	0% (0)	7,9% (196)	10,8% (13)	7,7% (183)	10,3%* (84)	6,6% (112)
hotade någon den som tog hand om dig med att använda en kniv eller vapen eller något annat för att göra illa henne/honom och du såg eller hörde det som hände eller konsekvenserna av det (t.ex. någon blev skadad, något gick sönder, polisen kom)?	2,9%* (22)	1,4% (25)	0% (0)	1,9% (47)	5,8%* (7)	1,7% (40)	3,2%** (26)	1,2% (21)
skadade någon den som tog hand om dig med en kniv eller ett vapen eller något annat och du såg eller hörde det som hände eller konsekvenserna av det (t.ex. någon blev skadad, något gick sönder, polisen kom)?	1,6%* (12)	0,7% (12)	0% (0)	1% (24)	2,5% (3)	0,9% (21)	1,5% (12)	0,7% (12)

Not! * p < 0.05, ** p < 0.001. */** innebär att andelen är signifikant högre än jämförelsegruppen. Grupperna som jämförs är de som har respektive inte har funktionsnedsättning gällande olika typer av våld.

Tabell 10

Skillnader i att ha utsatts för försummelse mellan personer med och utan funktionsnedsättning % (antal)

Typ av funktionsnedsättning	Fysisk/medicinsk funktionsnedsättning (FF)		Intellektuell funktionsnedsättning (IF)		Neuropsykiatrisk funktionsnedsättning (NPF)		Någon funktionsnedsättning	
	Har FF	Har inte FF	Har IF	Har inte IF	Har NPF	Har inte NPF	Har	Har inte
Försummelse (total)	14,7%** (111)	9,3% (163)	55,6%* (5)	10,8% (269)	25%** (30)	10,3% (244)	14,8%** (120)	9,1% (154)
När du var barn – blev du försummad?	3,5% (26)	2,3% (40)	11,1% (1)	2,6% (65)	5,8%* (7)	2,5% (59)	3,4% (28)	2,3% (38)
När du var barn, hände det någonsin att du lämnades bort, övergavs eller lämnades ensam och fick ta hand om dig själv och/eller dina syskon, eller att det var tillåtet för dig att vistas på farliga ställen eller i farliga situationer eller att den fysiska omgivningen i ert hem var farlig?	4,8%* (36)	3% (52)	11,1% (1)	3,5% (87)	8,3%* (10)	3,3% (78)	4,8%* (39)	2,9% (49)
När du var barn, hände det någonsin att ert hem eller dina kläder var så smutsiga eller trasiga att du tyckte att det var obehagligt eller skämdes för det?	2,5%* (19)	1,3% (23)	0% (0)	1,7% (42)	4,2%* (5)	1,6% (37)	2,6%* (21)	1,2% (21)
När du var barn, hände det någonsin att du hade allvarliga bekymmer, var ledsen eller orolig, utan att du hade någon som kunde hjälpa dig, lyssna på dig, lugna och ta dina bekymmer på allvar eller skydda dig mot hot?	10%* (75)	6,5% (113)	44,4%* (4)	7,4% (184)	18,3%** (22)	7% (166)	10%* (81)	6,3% (107)
När du var barn, hände det någonsin att du inte fick gå ut med eller ta hem kompisar att leka med eller att du inte ville göra det för att det var så smutsigt eller stökigt hemma?	6,5%* (49)	3,5% (62)	11,1% (1)	4,4% (110)	11,7%** (14)	4,1% (97)	6,5%** (53)	3,4% (58)

Not¹. * p < 0.05, ** p < 0.001. */** innebär att andelen är signifikant högre än jämförelsegruppen. Grupperna som jämförs är de som har respektive inte har funktionsnedsättning gällande olika typer av våld.

Tabell 11

Skillnader i att ha utsatts för egendomsbrott mellan personer med och utan funktionsnedsättning % (antal)

Typ av funktionsnedsättning	Fysisk/medicinsk funktionsnedsättning (FF)		Intellektuell funktionsnedsättning (IF)		Neuropsykiatrisk funktionsnedsättning (NPF)		Någon funktionsnedsättning	
	Har inte		Har inte		Har inte			
	Har FF	FF	Har IF	IF	Har NPF	NPF	Har	Har inte
Egendomsbrott (total)	61,2%*	51,9%	88,9%*	54,6%	66,7%*	54,1%	61,4%*	51,5%
	* (461)	(906)	(8)	(1359)	(80)	(1287)	* (499)	(868)
Har någon någonsin använt sin fysiska styrka för att ta något ifrån dig som du bar på eller hade på dig?	22%*	18%	33,3%	19,2%	39,2%*	18,2%	23,1%*	17,4%
	(166)	(315)	(3)	(478)	* (47)	(434)	* (188)	(293)
Har någon någonsin tagit något från dig utan att ge det tillbaka?	40,8%*	31%	66,7%	33,8%	42,5%	33,5%	40,5%*	30,8%
	* (307)	(542)	(6)	(843)	(51)	(798)	* (329)	(520)
Har någon någonsin med flit förstört något som var ditt?	33,3%*	25,9%	55,6%	28,1%	48,3%*	27,1%	33,8%*	25,4%
	* (251)	(453)	(5)	(699)	* (58)	(646)	* (275)	(429)
Har någon någonsin stulit något från ditt hem som tillhörde din familj eller någon du bodde med?	23,5%	20,8%	33,3%	21,6%	28,3%	21,3%	23,6%	20,6%
	(177)	(363)	(3)	(537)	(34)	(506)	(192)	(348)

Not¹. * p < 0.05, ** p < 0.001. ***/** innebär att andelen är signifikant högre än jämförelsegruppen. Grupperna som jämförs är de som har respektive inte har funktionsnedsättning gällande olika typer av våld.

Slutsatser

Syftet med denna rapport var att, i ett representativt urval av unga personer i Sverige, undersöka i vilken utsträckning personer med funktionsnedsättning har varit utsatta för våld under uppväxten. Om specifika typer av våld inte differentieras mellan så var individer med funktionsnedsättning inte överrepresenterade vad gäller utsatthet och våld. Viktigt är dock att komma ihåg att i RESUMÉ-studien undersöks utsatthet ur ett brett perspektiv och inkluderar allt från att ha blivit kallad sårande saker, till grova vålds- och sexualbrott. Det innebär att nästan samtliga i studien har blivit utsatt för något under uppväxten. Av personer utan funktionsnedsättning var den andelen 98,5% vilket kan jämföras med 96,9% bland personer med funktionsnedsättning.

När resultaten istället delas upp i olika typer av utsatthet, framträder dock ett mönster bestående av att personer med funktionsnedsättning generellt var överrepresenterade vad gäller samtliga typer av våld. Det var också tydligt att personer med funktionsnedsättning var särskilt utsatta i den aspekten att de var överrepresenterade vad gäller att ha utsatts för multipla former av våld, jämfört med personer utan funktionsnedsättning. Dessa resultat bekräftar således att personer med funktionsnedsättning löper särskilt stor risk att utsättas i linje med annan forskning inom fältet (Brå 2007; Fang m fl 2022; Hughes m fl 2012; Svedin m fl 2021).

Individer med fysisk/medicinsk funktionsnedsättning var överrepresenterade vad gäller alla typer av våld. De utgjorde också den största gruppen i materialet och inbegriper en stor variation av funktionsnedsättning, allt från astma och nedsättning av läsförmåga till cerebral pares. Vad gäller personer med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning var de överrepresenterade vad gäller samtliga typer av våld utom sexuell utsatthet och bevittnande av våld. Det var också tydligt att de hade den största andelen som rapporterade att de varit utsatta för fysiskt och verbalt våld, såväl som att bevittna våld i hemmet, ha blivit försummade eller utsatta för egendomsbrott. I likhet med annan internationell forskning framstår alltså personer med neuropsykiatriska begränsningar som särskilt utsatta (Fang m fl 2022). Vad gäller individer med intellektuell funktionsnedsättning bör resultaten tolkas med försiktighet eftersom det var mycket få i materialet som hade en sådan typ av funktionsnedsättning.

Vad gäller könsspecifika mönster blev det tydligt att det var vanligare att kvinnor med funktionsnedsättning var överrepresenterade för utsatthet för olika typer av våld jämfört med kvinnor utan, än vad det var vid

samma jämförelse män emellan. Det verkar alltså vara så att kvinnor med funktionsnedsättning kan vara särskilt viktiga att uppmärksamma när det gäller att identifiera utsatthet för våld.

När utsatthet och våld studeras är det viktigt att komma ihåg att olika former av utsatthet sällan förekommer isolerat (Finkelhor m fl 2007). Tidigare forskning om utsatthet bland personer med funktionsnedsättning har dock i få fall inkluderat olika typer av våld vilket krävs för att multipel utsatthet för brott ska kunna studeras (Codina m fl 2022). Snarare har tidigare studier främst undersökt specifika typer av våld avgränsat från varandra. Av våra resultat framkommer dock ett tydligt mönster där personer med funktionsnedsättning är överrepresenterade vad gäller att ha upplevt tre eller flera typer av våld, jämfört med personer utan funktionsnedsättning. Dessa resultat var samstämmiga för såväl kvinnor som män. I en forskningsöversikt om intellektuell funktionsnedsättning argumenteras just för vikten av att undersöka multipel utsatthet bland personer som har en funktionsnedsättning, eftersom de få studier som gjort detta, indikerar att de är överrepresenterade vad gäller att utsättas för olika typer av våld (Fisher m fl 2016). Att enbart undersöka isolerade former av våld riskerar således att underskatta den ökade risk för utsatthet som personer med funktionsnedsättning har, och att förbise den bredd och omfattning av utsatthet som personer med funktionsnedsättning riskerar att drabbas av.

Det är givetvis viktigt att tolka dessa resultat i relation till studiens styrkor och svagheter. Studien bygger på retrospektiva data och det finns således alltid begränsningar i vilka möjligheter en individ har att komma ihåg och placera händelser långt tillbaka i tiden. Kanske särskilt viktigt blir det i relation till denna studies frågeställningar som avser att studera individer varav några som potentiellt kan ha svårigheter bland annat just att förmedla och bearbeta information. Dessutom är en av de största begränsningarna med studien att den bygger på en enkät som var utformad för en normalpopulation. Att undersöka våld bland personer med till exempel begränsad kommunikativ förmåga kan kräva andra typer av frågor eller en annan typ av datainsamlingsmetod (Wigham m fl 2011). Det innebär också att våldsformer som är specifika för individer med funktionsnedsättning inte fångas i enkäten. Exempel på sådant våld är till exempel att frånta personer med funktionsnedsättning sina hjälpmedel eller att hindra dem från att använda dem. Vi vill poängtera vikten av att framtida forskning använder metoder, instrument och frågor som är anpassade för målgruppen och möjliggör att hela omfattningen av det våld som personer med funktionsnedsättning kan utsättas för fångas upp.

Slutligen blir det tydligt av rapporten av personer med funktionsnedsättning är särskilt utsatta, både för specifika former av brott och för multipla former av utsatthet och våld. I forskning och yrkesverksamheter är således detta individer som särskilt bör uppmärksammas.

Referenser

- Bowen, E. & Swift, C. (2019) The prevalence and correlates of partner violence used and experienced by adults with intellectual disabilities: a systematic review and call to action. *Trauma, Violence & Abuse* 20(5):693-705.
- Breiding, M.J. & Armour, B.S. (2015) The association between disability and intimate partner violence in the United States. *Annals of epidemiology* 25(6):455-457.
- Brå (2007) *Våld mot personer med funktionshinder*. Rapport 2007:26. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Cater, Å. K., Andershed, A. K., & Andershed, H. (2014). Youth victimization in Sweden: prevalence, characteristics and relation to mental health and behavioral problems in young adulthood. *Child abuse & neglect*, 38(8), 1290-1302.
- Codina, M., Pereda, N., & Guilera, G. (2022). Lifetime victimization and poly-victimization in a sample of adults with intellectual disabilities. *Journal of interpersonal violence*, 37(5-6), 2062-2082.
- Eastgate G., Van Driel M.L., Lennox N. & Scheermeyer E. (2011) Women with intellectual disabilities: a study of sexuality, sexual abuse and protection skills. *Australian Family Physician* 40(4):226-230.
- Fang, Z., Cerna-Turoff, I., Zhang, C., Lu, M., Lachman, J. M., & Barlow, J. (2022). Global estimates of violence against children with disabilities: an updated systematic review and meta-analysis. *The Lancet Child & Adolescent Health*. [https://doi.org/10.1016/S2352-4642\(22\)00033-5](https://doi.org/10.1016/S2352-4642(22)00033-5)
- Fisher, M. H., Baird, J. V., Currey, A. D., & Hodapp, R. M. (2016). Victimization and social vulnerability of adults with intellectual disability: A review of research extending beyond Wilson and Brewer. *Australian Psychologist*, 51(2), 114–127.
- Finkelhor, D., Hamby, S. L., Ormrod, R., & Turner, H. (2005). The Juvenile Victimization Questionnaire: reliability, validity, and national norms. *Child abuse & neglect*, 29(4), 383-412.
- Geurts, H. M., Verté, S., Oosterlaan, J., Roeyers, H., Hartman, C. A., Mulder, E. J., ... & Sergeant, J. A. (2004). Can the Children's Communication Checklist differentiate between children with au-

tism, children with ADHD, and normal controls?. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 45(8), 1437-1453.

- Hamby, S. L., Finkelhor, D., Ormrod, R., & Turner, H. (2004). *The Juvenile Victimization Questionnaire (JVQ): Administration and Scoring Manual*. Durham, NH: Crimes Against Children Research Center.
- Hughes, K., Bellis, M. A., Jones, L., Wood, S., Bates, G., Eckley, L., ... & Officer, A. (2012). Prevalence and risk of violence against adults with disabilities: a systematic review and meta-analysis of observational studies. *The Lancet*, 379(9826), 1621-1629.
- Hughes, R.B., Lund, E.M., Gabrielli, J., Powers, L.E. & Curry, M.A. (2011) Prevalence of interpersonal violence against community-living adults with disabilities: a literature review. *Rehabilitation Psychology* 56(4):302-19.
- Janson, S., Långberg, B., & Svensson, B. (2007). *Våld mot barn 2006-2007 – en nationell kartläggning*. Stiftelsen Allmänna Barnhuset och Karlstad universitet 2007:4.
- Jones, C., Stalker, K., Franklin, A., Fry, D., Cameron, A., & Taylor, J. (2017). Enablers of help-seeking for deaf and disabled children following abuse and barriers to protection: a qualitative study. *Child & Family Social Work*, 22(2), 762-771.
- May-Chahal, C., & Cawson, P. (2005). Measuring child maltreatment in the United Kingdom: a study of the prevalence of child abuse and neglect. *Child abuse & neglect*, 29(9), 969-984.
- Mikton, C., Maguire H. & Shakespeare T. (2014) A systematic review of the effectiveness of interventions to prevent and respond to violence against persons with disabilities. *Journal of interpersonal violence* 29(17):3207-3226.
- NCK (2013) *Våld mot kvinnor med funktionsnedsättning*. Nationellt centrum för kvinnofrid: NCK-rapport 2013:1.
- Nordens Vårldscnter (2016) *När samhället inte ser, hör eller förstår: Könsrelaterat våld och funktionshinder*. Stockholm: Nordens Vårldscnter.
- Socialstyrelsen (2014). *Stöd till barn, ungdomar och vuxna med adhd. Ett kunskapsstöd*. Socialstyrelsen, Stockholm.

- Socialstyrelsen (2019). *Behov av kunskapsstöd inom området neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Behovs- och problemanalys avseende god vård*. Socialstyrelsen, Stockholm.
- Socialstyrelsen (2022). *Insatser och stöd till personer med funktionsnedsättning*. Lägesrapport 2022. Socialstyrelsen, Stockholm.
- Statistiska centralbyrån (2020). *Att mäta funktionsnedsättning En jämförelse av olika statistikkällor Levnadsförhållanden 2020:2*.
- Specialpedagogiska myndigheten (2022). *Funktionsnedsättningar*. Hämtat 21 december 2022, från <https://www.spsm.se/funktionsnedsattningar/>
- Svedin, C. G., Landberg, Å., och Jonsson, L. (2021). Unga, sex och internet efter #metoo: Om ungdomars sexualitet och utsatthet för sexuella övergrepp och sexuell exploatering i Sverige 2020/2021.
- Weiss, J. A. & Fardella, M. A. (2018) Victimization and perpetration experiences of adults with autism. *Frontiers in psychiatry* 9:203.
- Wigham, S., Hatton, C., & Taylor, J. L. (2011). The effects of traumatizing life events on people with intellectual disabilities: A systematic review. *Journal of Mental Health Research in Intellectual Disabilities*, 4(1), 19-39.
- Wymbs, BT., Dawson, AE., Egan, TE. & Sacchetti, GM. (2019) Rates of intimate partner violence perpetration and victimization among adults with ADHD. *Journal of attention disorders* 23(9).